

XXXI. KOLOKVIUM MLADÝCH JAZYKOVEDCOV

Ivana Šrámeková

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.
Panská 26, Bratislava

E-mail: ivana.sramekova@juls.savba.sk

Každý rok sa mladší adeпти lingvistiky, ale aj ich zrelší kolegovia stretávajú na Kolokviách mladých jazykovedcov, aby prezentovali výsledky svojho výskumu a vymenili si pracovné skúsenosti. V dňoch 30. 11. – 1. 12. 2022 po dvoch pandemických rokoch, keď sa kolokvium prenieslo do online priestoru, sa uskutočnil v Učebno-výcvikovom zariadení Danišovce už XXXI. ročník tohto známeho podujatia, ktoré zastrešuje Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV, v. v. i. (SJS pri JÚĽŠ SAV), v Bratislave a jej pobočky pôsobiace pri katedre alebo inštitúte slovenského jazyka príslušnej fakulty na Slovensku. Tentoraz sa na organizácii podieľala Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (FF UPJŠ), ktorá okrem iného zabezpečila príjemné priestory na stretnutie. Počas dvoch dní prezentovalo svoje príspevky celkovo 22 účastníkov zo slovenských a českých vysokých škôl a vedeckých akademických pracovísk.

Oficiálne novú – tretiu „desaťročnicu“ kolokvií mladých jazykovedcov otvorila príhovorom Lucia Jasinská z FF UPJŠ.

„Rada by som vám všetkým, nám všetkým, tohtoročnému kolokviu popriala, aby sme tu zažili príjemnú atmosféru, cítili sa prijatí, zakúsili prajnosť a v prostredí prezentovania svojich výskumov a vášnivých diskusií k nim nadobudli nové odborné aj osobné priateľstvá alebo upevnili už jestvujúce. Na to všetko kolokviá vznikli, po tom všetkom túžim pre nás v tomto roku. Nech sa nám darí!“ Nádherné a povzbudivé slová na úvod vyslovila Katarína Gajdošová, vedecká tajomníčka SJS pri JÚĽŠ SAV.

Po slávnostnom otvorení nasledovala plenárna prednáška **Marianny Sedlákovej** (FF UPJŠ, Košice) s názvom *Odraz jazykových funkcií v systéme jazyka*, ktorou sa začali dva dni plné inšpiratívnych prezentácií a podnetných diskusií.

Prvý blok referátov odštartovala **Aksana Schillová** (Ústav pro jazyk český AV ČR; ďalej ÚJČ, Praha), ktorá na slovníkovom základe analyzovala české prekladové ekvivalenty bieloruských spojení adverbíí a prepozícií s miestnym významom, ako napr. *blizka ad* (+ G), *voddal ad* (+ G), *pobač z* (+ I) a pod. Ďalej nasledoval príspe-

vok **Mariety Pastorkovej** (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela; ďalej FF UMB, Banská Bystrica) o jazykovom obraze ruky v slovenskom jazyku a kultúre v rámci konceptu kognitívnej etnolingvistiky.

Druhý blok prednášok by sme mohli pomyselne pomenovať prívlastkom onomastický. Názvom vnútorných jaskynných priestorov a priepastí (speleonymá) v sprístupnených jaskyniach Severomoravského krasu sa venovala **Jarmila Mádrová** (Filozofická fakulta Ostravskej univerzity; ďalej FF OU, Ostrava). Kládla si za cieľ toto prostredie toponomasticky zmapovať, ako aj zistiť slovtvornú motiváciu názvov s prihliadnutím na ich komunikačné a sociálne aspekty. **Silvie Bystričanová** (FF OU, Ostrava) sa vo svojom príspevku zaoberala štruktúrou popularizačne orientovaných monografií z oblasti onomastiky, publikovaných v období 1949 – 2021. Načrtla kľúčové vlastnosti popularizačných textov, pozrela sa na vzťah popularizačných kníh a školstva či na popularizáciu bohemistiky na sociálnych sieťach. **Kristýna Březinová** (FF OU, Ostrava) sa zamerala na analýzu rodných mien ako súčasti regionálneho stereotypu, t. j. zaujímalo ju, či sa ako stereotypy rozlišujú rodné mená používané v mestách a na dedinách. Onomastický blok uzavrel **Vít Jarolím** (FF OU, Ostrava) s príspevkom o fungovaní toponým a antroponým v komunikácii obyvateľov obce Štěpánkovice (okres Opava), pričom sa na obe skúmané oblasti pozrel nielen z pohľadu sociolingvistického, ale i dialektologického.

Tretí blok bol obsahovo orientovaný lexikologicky. **Romana Krolčíková** (JÚEŠ SAV, Bratislava) vystúpila s príspevkom venujúcim sa autentickosti v jazykovom prejave, konkrétne vo vlogoch slovenských youtuberov. Autorka okrem iného sledovala spojitosť medzi jednotlivými typmi vlogu a mierou spontánnosti aktérov. Ďalším referujúcim bol **Filip Kubeček** (ÚJČ AV ČR, Brno), ktorý na základe vlastného špecializovaného korpusu korešpondencie mládeže skúmal, ako vyzerajú a fungujú prirovnania v tzv. skupinových četovacích konverzáciách na internete. Predmetom referátu **Zoje Dubovcovej** (Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave; ďalej FiF UK, Bratislava) bola analýza príčin tvorenia a používania profesionalizmov. Autorka taktiež poukázala na vlastnosti, ktoré spájajú či odlišujú profesionalizmy od slangizmov. V treťom bloku sa ako posledná predstavila **Daša Cimermanová** (JÚEŠ SAV, Bratislava), ktorá referovala o jazykových problémoch súvisiacich s vojenským konfliktom na Ukrajine (napr. používanie predložiek *na/v Ukrajine*, prepis názvov ukrajinských miest) nielen z pohľadu lingvistov, ale i z pohľadu používateľov jazyka.

Druhý deň kolokvia otvorili tri príspevky z oblasti dialektológie. **Jozef Bilský** (JÚEŠ SAV, Bratislava) sa sústredil na špecifiká substantívnej deklinácie v severošarišských nárečiach z pohľadu pádového synkretizmu. Popri poukázaní na spoločné a odlišné znaky substantívnej deklinácie ponúkol i vlastnú klasifikáciu severošarišských nárečí so zreteľom na osobitosti predovšetkým plurálovej paradigmy. **Stella**

Ondrejčíková (JÚĽŠ SAV, Bratislava) sa zamerala na identifikáciu a analýzu významov a funkcií primárnej predložky *pod* v gemerských nárečiach. **Mária Mikolajová** (JÚĽŠ SAV, Bratislava) uzavrela nárečový blok príspevkom, v ktorom predstavila geografické znázornenie jazykov a nárečí na území Slovenska vo forme jazykových máp. Možno skonštatovať, že prezentácia zaujala nielen z obsahovej stránky, ale bola nesmierne pútavá i z vizuálnej stránky – obsahovala ukážky desiatok máp z rôznych dialektologických atlasov.

Ďalší blok sa vyznačoval rôznorodými témami. Ako prvá sa predstavila **Klára Dvořáková** (ÚJČ AV ČR, Praha), ktorá účastníkom konferencie poodhalila, čo všetko zahŕňa práca v jazykovom poradenskom centre, a zaoberala sa otázkou, do akej miery sú odpovede pracovníkov tohto centra objektívne. Na tému jazykového poradenstva nadviazala vo svojom referáte **Jitka Rosenbaumová** (ÚJČ AV ČR, Praha), ktorá analyzovala typy otázok používateľov jazyka týkajúce sa zhody prísudku a podmetu a zároveň sa snažila odhaliť príčiny problematikosti jednotlivých typov. Hovorenému prejavu rusko-jazyčných obyvateľov Českej republiky sa venovala **Anastasija Šestakova** (Filozofická fakulta Západočeskej univerzity v Plzni, Plzeň), ktorá na základe siedmich zvukových nahrávok skúmala vplyv českého prostredia na rodný – ruský jazyk respondentov. Podobne sa **Marie Kaguševa** (FF UK, Praha) zamerala na bohemizmy v písomnom prejave (na sociálnych sieťach) ruskojazyčných obyvateľov žijúcich v Česku.

Ani v predposlednom bloku nechýbali tematicky pestré a zaujímavé referáty. Hádanku ako objekt vedeckého skúmania predstavila **Mariya Jadroňová** (FF UMB, Banská Bystrica). Autorka prezentovala definície hádanky v ruských, anglických i slovenských prácach aj výsledky svojej komparatívnej rusko-slovenskej analýzy tohto žánru. V tomto bloku ďalej nasledovali dva príspevky, ktoré si za východiskový materiál jazykovedného výskumu zvolili literárny text. **Vladimíra Vrajová** (FF UMB, Banská Bystrica) sa venovala komunikačným stratégiám v súkromnej korešpondencii Pavla Országha-Hviezdoslava, ktoré sa využívajú pri denominácii adresáta (pri referovaní). Blok uzavrel **Michal Místecký** (FF OU, Ostrava) s príspevkom o meraní lexikálnej hustoty v diele Franza Kafku. Okrem výsledkov výskumu autor predstavil aj vlastný program s názvom *Ledena – LEXical DENsity Analyzer*.

V záverečnom bloku sa na didaktickú tému sústredila **Jana Úradníčková** (Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Trnava), ktorá referovala o osvojovaní si a používaní kolokácií vo vyučovaní nemeckého jazyka ako cudzieho jazyka, pričom demonštrovala spracovanie danej problematiky v pedagogických dokumentoch, učebniciach a pracovných zošitoch nemeckého jazyka. **Katarína Rausová** (JÚĽŠ SAV, Bratislava; autorsky s Michaelou Majerčíkovou) porovnávala originál diela Hugolína Gavloviča *Valaská škola mravuv stodola* s jeho Rešetkovým vydaním upraveným do bernolákovskej slovenčiny.

XXXI. ročník kolokvia mladých jazykovedcov slávnostne ukončila Marianna Sedláková. Toto podujatie, rovnako ako jeho predchádzajúce ročníky, bolo naplnené priateľskou atmosférou, pútavými témami, inšpiráciami aj podnetnými diskusiami. Online verzia zborníka abstraktov príspevkov, ktoré zazneli počas dvoch dní kolokvia, je zverejnená v repozitári publikácií FF UPJŠ^[1]. Samotný zborník príspevkov pripravujú organizátori. XXXII. ročník pravidelných kolokviálnych stretnutí sa v roku 2023 uskutoční pod patronátom prešovskej pobočky SJS pri JÚLŠ SAV.

Internetové zdroje:

^[1] <https://unibook.upjs.sk/sk/slovakistika/1726-varia-xxx1> (cit. 11. 1. 2023).